

Länsstyrelsen i Kronobergs län

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0320179 Strandängar vid Garanshultasjön

Kommun: Älmhult

Områdets totala areal: 30 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-11-17

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: 2002-01-01, regeringsbeslut M2000/1680/Na, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

4030 - Torra hedar

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

9010 - Taiga

91E0 - Svämlövskog

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

A082 - Blå kärrhök, *Circus cyaneus*

A091 - Kungsörn, *Aquila chrysaetos*

A119 - Småfläckig sumphöna, *Porzana porzana*

A127 - Trana, *Grus grus*

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

A166 - Grönbena, *Tringa glareola*

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

A338 - Törnskata, *Lanius collurio*

Bevarandesyfte

I Natura 2000-området Strandängar vid Garanshultasjön är de prioriterade bevarandevärdena bevarandet av naturliga gräsmarker, taiga och svämlövskog i området. Det främsta syftet med området är att strandängarna ska bestå och hävdas så att de för naturtypen typiska arterna och de utpekade fåglarna kan leva kvar i livskraftiga populationer.

Beskrivning av området

Området består av betade sötvattenstrandängar (fuktängar) och låglänta tidvis översvämmade lövskogar vid Garanshultasjön. Sjön och strandängarna är, tillsammans med angränsande hävdade jordbruksmarker i denna del av Helge å, en av länets viktigaste rast- och häckningslokaler för bl.a. svanar, gäss, tranor, änder, doppingar, vadare och gulärta. Landskapet kring sjön har fått sin nuvarande utformning efter ett omfattande sänkingsföretag som genomfördes 1925-32. Tidigare utnyttjades strandängarna för slätter. Vegetationen domineras av olika starrarter. Tidvis översvämmas delar av strandängarna. Genom området går en smal grusås som uppträder som torrbackar på sina ställen, bl.a. utmed norra stranden och som en udde och öar ut i sjön på östra sidan.

Fyra fastigheter med privata markägare berörs.

Bevarandemål

Bevarandemål för gräsmarker:

Den totala arealen hävdade naturliga gräsmarker ska vara minst 20,2 ha.

Strandängarna ska i huvudsak vara träd- och busklösa.

Igenväxningsvegetation ska inte tillåtas förekomma. Främmande arter ska inte finnas i området. Det ska finnas följande typiska arter: hirsstarr och stagg.

Bevarandemål för skog:

Arealen taiga och svämlövskog ska vara minst 7,7 ha.

I svämlövskog och taiga ska hydrologin vara naturlig. Småskaliga naturliga processer, som t. ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, påverka skogens dynamik och struktur. Naturlig hydrologiska processer i vattenmiljöer ska påverka skogens dynamik och struktur. I svämlövskogen ska lövträd, speciellt al ska utgöra ett dominerande inslag där trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat med äldre träd och förnygring av nya träd som efterträdare. För taiga ska det finnas störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand som påverkar dynamik och struktur. Det ska finnas allmänt till rikligt med gamla träd och död ved i olika former, stående som liggande, inklusive levande träd med döda träddeklar.

Det ska finnas typiska arter för respektive naturtyp.

Hela området ska även fortsättningsvis vara en lämplig rast- och häckningslokal för fåglar. De utpekade fågelarterna som häckar eller rastar i området minskar inte på annat sätt än vad som följer av arternas naturliga fluktuationer.

Vad kan påverka negativt

Utebliven eller olämplig skötsel, t.ex. minskad eller upphörd hävd leder som på sikt leder till

igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Detta gynnar boplundrande fåglar och leder till att insektslivet förändras m.m. Bland annat grönbena, småfläckig sumphöna, brushane och törnskata hotas vid igenväxning. Igenväxning eller plantering av skog på angränsande åkrar gör området mindre attraktivt som rastplats för stora sträck av fåglar på vår och höst.

Markexploatering och annan markanvändningsförändring, exempelvis skogsbruk, vägbyggnad och dikning.

Tillförsel av kemiska bekämpningsmedel, gödsel eller kalk samt läckage av dessa ämnen från omkringliggande jordbruksmarker. Häckningsbiotoper, t.ex. grunda våtmarker, för småfläckig sumphöna hotas av igenväxning till följd av eutrofiering eller upphörd hävd.

Uppkomsten av trampskador, tex vid vinterbete eller vid olämpligt val av eller antal betesdjur, kan eventuellt vara ett hot för vissa arter.

Stödutfodring som ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.

Störning från friluftlivet, t.ex. av kanotister.

Ändringar av vattenstånd påverkar växt- och djurlivet.

Luftledningar med stolpar bör inte dras genom eller i nära anslutning till området. De ger rovfåglar bättre möjligheter att spana på häckande fåglar.

Skogsbruk i form av avverkningar annat än i naturvårdssyfte. Plantering eller invandring av gran.

Ovan nämnda verksamheter och åtgärder kan påverka området negativt även om de utförs i angränsande områden.

Bevarandeåtgärder

Skydd:

Området saknar formellt skydd. Huvuddelen av Natura 2000-området ingår i miljöstöden från Jordbruksverket.

Skötsel:

Strandängarna ska årligen skötas genom bete, alternativt slåtter med efterbete.

Eventuellt uppslag av buskar ska röjas. Om större tuvbildning bildas ska betesputsare eller fräsaggregat användas.

I kanterna av strandängarna finns lövskogen som i detta område oftast är ganska gles och till största del betas. Björk och al är de dominerande trädslagen. En större andel gamla och grova träd och inslag av död ved bör här eftersträvas. I de låglänta strandskogarna i sydöstra delen bör inväxande ung gran röjas. De smala, markerade torrbackarna som finns spritt i området behöver inte betas varje år. I östra delen finns en markerad getrygg med mestadels mager tallskog som inte behöver betas alls. Den yttersta delen av getryggen är en udde/ö i sjön som kan lämnas helt till fri utveckling.

Bevarandetillstånd

Nationellt:

De äldre fodermarkerna, ängar och betesmarker, som tidigare varit dominerande både arealmässigt och ekonomiskt har idag minskad ekonomisk betydelse. Särskilt slåtterängarna har nästintill helt och hållet utgått ur jordbruksproduktionen. Av den ängsareal som fanns för 100 år sedan, återstår endast en liten rest.

Lövsumpskogarna (91E0) finns spridda över hela landet, men arealerna är ganska små.

Strandängar vid Garanshultasjön:

Hävden på strandängarna varierar inom området. I stora delar är dock hävden tillfredsställande. Det har skett en avverkningen i sydöstra delen på naturtypen taiga där träden inte längre står kvar. Det har även tagits bort träd i svämlövskogen, där det endast återstår enstaka lövträd. Endast åsen ser ut att ha kvar träden (2017). En damm har även anlagts i svämlövskogen, vilket hindrar en naturlig översvämning. Det finns brist på grova lövträd. Området behöver restaureras för att återfå kvaliteterna för respektive naturtyp.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Syftet med uppföljningen är att undersöka om de bevarandemål som formulerats i bevarandeplaner och skötselplaner är uppfyllda. Uppföljningen visar om skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**4030 - Torra hedar**

Areal: 2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Bevarandemål

Negativ påverkan

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Bevarandemål

Negativ påverkan

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

6410 - Fuktängar

Areal: 18 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Bevarandemål

Negativ påverkan

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

9010 - Taiga

Areal: 3,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Bevarandemål

Negativ påverkan

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

91E0 - Svämlövskog

Areal: 4,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Bevarandemål

Negativ påverkan

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

A075 - Havsörn, *Haliaeetus albicilla*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havsörnen är till stor del knuten till vatten för sitt näringssök (havsmiljö, större insjöar, älvar, vattenmagasin).

Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men den tar även fågel och medelstora däggdjur. Under övriga delar av året dominerar fågel och fisk, där andelen kadaver är förhållandevis stor.

Bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall) för boets placering.

Havsörnen är mycket störningskänslig vid boplatsen.

Bevarandemål

Negativ påverkan

Även om miljögiftssituationen är klart bättre än tidigare, t.ex. en minskad förekomst av klorerade kolväten, så finns ”nya” miljögifter som åter kan förvärra situationen. T.ex. vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedlen påverkar organismerna i havsmiljön. Exploatering av häckningsområden genom skogsbruk, fritidsbebyggelse, vindkraftverk etc. Ökad tillgänglighet och störningar vid bona (nya skogsbilvägar och andra vägar, fler fritidsbåtar, snöskotrar, ökat friluftsliv, det fria fisket i fjällen etc.).

Illegal förföljelse som fortfarande förekommer.

Brist på lämpliga boträd. Mot bakgrund av de lägsta uppmätta åldrarna hos de idag fungerande boträden utgör den sjunkande omloppstiden vid slutavverkningar i Sverige ett hot – det kommer inte att räcka med att spara överståndare vid slutavverkningar av kanske högst 70-åriga bestånd i framtiden.

Den minskade eller upphörande vintermatningen kan möjligen medföra bekymmer inom några år.

Bevarandeåtgärder

Boplatser för havsörn bör alltid skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande.

Under häckningsperioden 1 januari–15 augusti bör ingen avverkning eller annan störande verksamhet ske närmare än 500 m från boplatsen. Skogsbilvägar, vandringsleder eller raststugor bör ej anläggas närmare bon än 500 m. Vid slutavverkning bör en skyddszon på 100 m runt boplatsen lämnas intakt. För att trygga en succession av lämpliga boträd för kommande generationer av havsörnar behöver ett betydligt större antal s.k. evighetsträd sparas vid avverkningar redan idag.

Bevarandetillstånd

Havsörnen är rödlistad i Sverige där den är placerad i kategorin Sårbar (VU).

Havsörnen är globalt rödlistad där den är placerad i kategorin Near Threatened (NT).

A081 - Brun kärrhök, *Circus aeruginosus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Bruna kärrhöken är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men finns även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång på tät gammalvass eller liknande vegetation att bygga boet i. Arten kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och i dess omgivning. Jaktutflykter över åkermark kan utsträckas åtskilliga kilometer från bopplatsen. Födan utgörs av sorkar, grodor, fågelungar etc., ibland även ägg, fisk och kadaver.

Bevarandemål

Negativ påverkan

Den bruna kärrhöken har tidigare varit starkt drabbad av miljögifter, men sedan alkylkvicksilverbetningen förbjöds 1966 och DDT-förbud infördes har situationen förbättrats högst avsevärt. För närvarande kan inga direkta hot anses föreligga mot brun kärrhök i Sverige.

Bevarandeåtgärder

Vid planerad vasslåtter i grunda sjöar bör hänsyn tas till bl.a. brun kärrhök och rördrom, genom att spara tillräckligt stora områden med gammal vass. Arealen vass eller annan lämplig vegetation (kaveldun, videsnår, säv) bör ej understiga cirka 1 ha/par.

Vandringsleder, vägar etc. kan passera förhållandevis nära kärrhökens bopplats (100 m) utan att fåglarna blir nämnvärt störda. Vattenståndshöjning under maj-augusti kan medföra spolierade häckningar eftersom boet placeras i marknivå.

Bevarandetillstånd

A082 - Blå kärrhök, *Circus cyaneus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Blå kärrhök bygger alltid sitt bo på marken i öppen terräng av olika karaktär; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar, men även i vass samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller t.o.m. i sädesfält. Födan utgörs av fåglar och smågnagare som den fångar i öppen terräng, allt ifrån hygge och myr till åker och äng.

Biotopvalet under övervintringen utgörs av öppna, trädfria marker som t.ex. åkrar, ängar, hedar, våtmarksområden.

Bevarandemål

Negativ påverkan

Den sydsvenska populationen av blå kärrhök drabbades hårt av kvicksilverkatastrofen under 1960-talet och försvann totalt från denna del av landet i och med att de häckande paren vid Hornborgasjön försvann vid mitten av 1990-talet p.g.a. sjörestaureringen. Orsaken till att blå kärrhöken ej återetablerat sig i Sydsverige efter det att biocidsituationen förbättrats är okänd.

Den kraftigt minskade arealen av naturliga, fasta gräsmarker under de senaste 100 åren har med stor sannolikhet minskat födoutbudet för blå kärrhöken.

Möjligen är blå kärrhöken utsatt för miljögiftspåverkan i övervintringsområdena i Västeuropa. Arten skjuts dessutom illegalt i centrala och östra Europa, men omfattningen är okänd

Bevarandeåtgärder

Arten bör undersökas närmare vad gäller populationsstorlek, utbredning och eventuell miljögiftsbelastning. Övervakning av smågnagarpopulationernas utveckling kan ge värdefull information om födotillgången.

Där häckning av blå kärrhök är känd, bör särskild hänsyn tas så att platserna inte störs i onödan av besökande människor. Eventuella vandringsleder bör inte anläggas närmare häckningsplatserna än 500 m. Rójningar av buskage, vass och annan växtlighet bör undvikas i omedelbar närhet av boplatsen. I övrigt är det svårt att föreslå konkreta åtgärder som skulle kunna gynna arten eftersom blå kärrhökens tillbakagång i främst norra Sverige troligen till större delen beror på sviktande gnagarstammar, vars bakomliggande orsak man inte vet.

Bevarandetillstånd

Blå kärrhöken är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin Sårbar (VU). BirdLife International betecknar blå kärrhöken som Sårbar i Europa.

A091 - Kungsörn, *Aquila chrysaetos*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tillgång till lämpliga bytesdjur, vilket skiftar mellan olika geografiska områden (mestadels däggdjur och fåglar i storleksklassen 0,5–5 kilo).

Tillgång till lämplig plats att bygga sitt bo på. I områden som saknar klippor/bergsbranter är arten hänvisad till att bygga boet i träd med grova sidogrenar. Cirka hälften av den svenska kungsörnsstammen är beroende av tillgång till lämpliga boträd.

Föredrar områden med låg störningsfrekvens från människor och undviker därför bebyggda områden. De häckande örnarna är som mest störningskänsliga under januari–maj.

Bevarandemål

Negativ påverkan

Förföljelse, för närvarande mest uttalad i fjälltrakterna.

Det starkt utbyggda skogsvägnätet samt omfattande trafik med flyg och snöskoter har medfört att de flesta platser är lättåtkomliga för friluftslivet och därmed finns en ökad risk för störning (allvarligast från januari fram till mitten av maj).

Försämrad tillgång på lämpliga byten, t.ex. lokalt i vissa fjällområden p.g.a. den fria småviltjakten eller p.g.a. biotopförändringar orsakade av skogsbruket.

Kraftledningsdöd och problemet med tågdödade örnar vid renkadaver.

Framtida vindkraftsparker i fjällen kan medföra ökad dödlighet.

Äggsamlare och falkenerare.

Bevarandeåtgärder

Boplatser för kungsörn bör alltid skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande.

Avverkning eller andra skogsbruksåtgärder bör ej tillåtas i närheten av häckningsplatserna under häckningssäsongen (februari–augusti).

Skogsbruket bör regelmässigt lämna kraftiga tallar och låta dessa bli s.k. evighetsträd i en mycket större omfattning än vad som sker idag.

Vindkraftsanläggningar bör ej placeras i närheten av platser som hyser häckande kungsörn. Hur nära en boplatz vindmöllor kan placeras utan att på ett menligt sätt påverka örnarnas dödlighet håller f.n. på att undersökas. När det gäller telemaster rekommenderas att dessa placeras på ett avstånd på 2–3 km från känd boplatz.

Begränsning av skogliga åtgärder på eller i anslutning till häckningsplatser samt allmänhetens tillträde till särskilt känsliga platser. I Natura 2000-område med häckande kungsörn bör bl.a. följande beaktas: Eftersom arten är mycket störningskänslig bör vägar, stigar/leder etc. dras minst 500 m från boplatzen. Skyddande skog skall alltid sparas runt boplatzen, och som utgångspunkt bör därvid 200 m radie gälla. Denna schablonmässigt satta gräns kan därefter

modifieras så att en lösning hittas som är bäst för lokalen i fråga. Arealen på det sparade skogspartiet kan variera från några hektar till åtskilliga tiotals ha beroende på topografi, vindexponering etc.

Bevarandetillstånd

Kungörnen är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin Missgynnad (NT). BirdLife International betecknar kungörnen som Sällsynt i Europa.

A119 - Småfläckig sumphöna, Porzana porzana

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småfläckiga sumphönan häckar vid våtmarker med någorlunda stabilt lågt vattenstånd och inte helt slutna vegetationer helst mader med fräken eller högstarr, i andra hand områden med bladvass eller säv. Vidsträckta våtmarker föredras, där det finns möjligheter till förflyttning vid förändringar i vattendjupet. Födan består av små vatteninsekter och vattenväxter. Ett bete på våta strandängar (alternativt slåtter) har en positiv effekt, eftersom detta förhindrar igenväxning med buskar och träd.

Bevarandemål

Målsättningen är att bevara och restaurera ett tillräckligt antal lämpliga resp. presumtiva häckningslokaler.

Negativ påverkan

Förluster av häckningsbiotoper genom att grunda sankmarker framför allt tidigare påverkats av det intensifierade jordbruket mader och fuktängar har dränerats och överförs till åkermark, medan åar rätats eller grunda sjövikar vallats in för att förhindra översvämning. Reglering av större sjöar, t.ex. Mälaren, samt mindre vattenkraftsanläggningar har också bidragit till att de naturliga vattenståndsfluktuationerna reducerats, vilket medfört förändrad vegetation. Till detta kommer igenväxning av grunda våtmarker som en följd av eutrofiering, upphörd slåtter och minskad betesgång.

Bevarandeåtgärder

Det finns ett uppenbart behov av att restaurera och återskapa grunda våtmarksbiotoper, främst i jordbrukslandskapet. Igenväxta strandängar runt grunda vegetationsrika sjöar kan åter bli attraktiva för småfläckiga sumphönan och flera andra våtmarksarter, genom att träd (ofta al) och buskar (ofta vide) tas bort, och följs av extensiv betesgång.

Tillstånd bör ej ges för markavvattning inom befintliga starr- och fräkenmarker. Det är också viktigt att tillåta naturliga vattenståndsvariationer i grunda våtmarksområden.

Bevarandetillstånd

Småfläckig sumphöna är rödlistad i Sverige, där den är placerad i kategorin Sårbar (VU).

A127 - Trana, Grus grus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tranan häckar på sankta sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, på vattensjuka hyggen omgärdade av sumpskog, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m.

Under höstflyttningen är ungarna beroende av föräldrarnas vägledning.

En stor andel av tranorna övervintrar i korkeksmarker i Spanien.

Bevarandemål

Målsättningen är att bevara det nuvarande starka tranbeståndet med häckande par.

Negativ påverkan

För närvarande finns inget hot mot arten i Sverige. I det spanska övervintringsområdet finns däremot vissa hot, främst. avveckling av korkeksodlingar.

Bevarandeåtgärder

I Natura 2000-områden med häckande trana bör följande beaktas: Eftersom tranan alltid bygger sitt bo vattenomflutet, måste vattenavledning/vattenståndssänkning i anslutning till häckningssområden undvikas helt. Tranan är skygg vid sina boplatser och åtminstone vandringsleder som planeras med sträckning över stora, öppna myrområden bör dras på behörigt avstånd (minst 500 m) från boplatssområdet.

Övernattningsplatser med större antal fåglar bör skyddas mot exploatering och störning.

En ytterligare ökning av tranbeståndet kan medföra allvarliga problem för jordbruket på vissa håll. Dessa problem måste lösas på olika sätt, beroende på de regionala förutsättningarna. I svåra fall rekommenderas att kontakt tas med viltskadecenter, Grimsö forskningsstation.

Bevarandetillstånd

A151 - Brushane, *Philomachus pugnax*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer, med olika ekologiska krav och populationsutveckling. Det sydliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av hävdade strandängar. I bra häckningsmiljöer finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordtytor och grunda vattensamlingar. Det nordliga beståndet kräver tillgång på lämpliga häckningsmiljöer i form av våta myrmarker, framför allt relativt lågväxta, fuktiga till blöta gräs- och starrängar.

Hanarna spelar på gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen.

Som rastlokaler utnyttjas öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottnar, men även översvämmade åker- eller betesmarker.

Bevarandemål

Negativ påverkan

I södra och mellersta Sverige hotas de mycket fåtaliga bestånden främst av upphörande hävd av strandängsmiljöer, såväl längs kusten som i inlandet. Markavvattning eller framför allt tidigare invallning av fuktiga strandängsmiljöer har försämrat eller förstört tidigare livsmiljöer för arten. Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer är ett hot, eftersom brushanen har relativt stora arealkrav.

Uppväxande träd och buskar på, och runt, goda häckningsmiljöer bidrar till ett ökat predationstryck från främst kråka, men även räv och grävling.

Höga halter av olika miljögifter i marin miljö, särskilt på rastplatserna längs Europas kuster liksom biocidanvändning på övervintringsområdena i Västafrika kan innebära ett hot. Torka på övervintringsområdena i Västafrika kan eventuellt påverka bestånden negativt.

Bevarandeåtgärder

De områden i södra Sverige som hyser häckande brushane bör skötas genom ett extensivt bete med sent betesutsläpp, alternativt genom slåtter efter 15 juli. Uppväxande träd och buskar, likaså vass, kaveldun eller andra högvuxna vattenväxter måste avlägsnas från ängsytan, likaså bör andra uppstickande föremål som höga stolpar etc. i möjligaste mån tas bort. Vattenregimen måste vidmakthållas, så att de fuktiga eller våta gräs- och starrmaderna ej torkar ut under sommaren. Fragmentering av de ofta vidsträckta maderna får ej ske, t.ex. genom invallning, vägdragning eller skogplantering. Områden som tidigare hyst häckande brushane bör restaureras på ett relevant sätt.

Bevarandetillstånd

Situationen för brushanen i södra och mellersta Sverige är dålig (VU). De uppskattningsvis 15-25 fastlandslokaler som fortfarande hyser häckande brushane är alldeles för få för att det sydliga beståndet skall kunna anses vara långsiktigt stabilt.

A166 - Grönbenan, *Tringa glareola*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grönbenans lämpliga häckningsmiljöer utgörs av sankade stränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar.

De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar.

Under flyttningen påträffas grönbenan både längs kusten samt vid olika inlandsvåtmarker av öppen karaktär.

Bevarandemål

Negativ påverkan

Det sydsvenska beståndet hotas av en utebliven hävd på sankade stränder.

Dikning av myrmark, framför allt tidigare och i södra Sverige, har bidragit till en ökad andel träd- och skogsbevuxen myr och därmed försämrade förhållanden för grönbenan.

Bevarandeåtgärder

områden där grönbenan häckar bör följande beaktas: Åtgärder som negativt påverkar områdets hydrologi bör inte genomföras. I många myrområden där gamla dikningsföretag medfört uttorkade marker bör möjligheten att restaurera området bedömas. Detta kan ske på ett ganska enkelt sätt genom att proppa igen gamla diken. På vissa uttorkade myrmarker som blivit bevuxna av tall och björk bör först en ordentlig gallring ske. Fuktiga till våta gräs- och starrbevuxna strandängsområden bör hävdas genom slåtter eller extensivt bete, så att de ej blir helt igenvuxna.

Bevarandetillstånd

Sedan mitten av 1980-talet har grönbenan gått kraftigt tillbaka i södra Sverige.

A236 - Spillkråka, *Dryocopus martius*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tillgång på lämplig föda i form av vedlevande insekter och myror. Födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m., gärna i rotrotad gran efter hästmyror.

Tillgång på lämpliga häckningsplatser, främst i form av grov asp, tall eller bok. I södra och mellersta Sverige råder ingen uttalad brist på lämpliga häckningsträd.

För att spillkråkan skall häcka måste stamdiametern i brösthöjd överstiga 30 cm för asp och 40 cm för tall. Medelåldern på utnyttjade tallar är i Småland 115 år.

Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur som ej själva förmår mejsla ut sitt bo

Bevarandemål

Negativ påverkan

Det största hotet mot spillkråkan är skogsbruket och näringens allt större krav på skogsråvara. Minskad lövandel, ökad granandel och mera homogena bestånd i södra och mellersta Sverige missgynnar arten.

Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar.

Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnär sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

A338 - Törnskata, *Lanius collurio*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Tillgång på öppna marker (främst jordbruksmark, men även kalhyggen) med rik insektsförekomst på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor.

På jordbruksmark föredrar törnskatan en mosaik av betade och mindre hårt betade ytor där artdiversiteten för växter och insekter är hög.

Optimala hyggen för törnskatan karaktäriseras av hyggen utan fröträd och/eller högskärmar, d.v.s. den gamla typen av hyggen. Generellt får törnskatan fler ungar på hyggen än på jordbruksmark beroende på lägre predation. Törnskatan föredrar hyggen som planteras med gran. Dessa nyttjas till cirka 15 år efter planteringen.

Bevarandemål

Negativ påverkan

Det största hotet är den under lång tid minskande tillgången på lämpliga häckningsmiljöer; igenläggning av jordbruksmark i skogs- och mellanbygderna, minskad hävd av naturliga, ogödslade betesmarker, allt mer rationell skötsel av kvarvarande marker och avsaknad av brandfält i skogslandskapet.

Törnskatan förekomst är kopplad till rik insektsförekomst som i sin tur är kopplad till hög artdiversitet av blommande växter. Enbart kortbetade marker är således inte optimala för törnskator.

Kraftig torka under en lång rad av år i övervintringsområdena i södra Afrika kan bidra till tillbakagången.

Bevarandeåtgärder

Röjning och restaurering av öppna marker (hedar, naturbetesmarker m.m.) har visat sig kunna leda till en snabb etablering av törnskata. Rätt skötsel av skogsbryn av viss bredd, där man tillåter buskvegetation att finnas kvar ger också ofta upphov till etablering av arten.

I Natura 2000-områden belägna i jordbruksbygd med häckande törnskata bör följande beaktas: om bete finns bör denna drift behållas och de betade ytorna bör ej gödslas. De betade markerna är bättre lämpade för törnskata om de är belägna långt från gårdar (minskad predation från skata). Behåll buskvegetationen (slån, ros, en m.fl.) i hagmarkerna men ta bort uppväxande asp, björk etc. För bästa resultat bör buskvegetationen i de betade markerna uppta 1015% av arealen.

Bevarandetillstånd

Dokumentation

Ängs- och hagmarksinventeringen, Länsstyrelsen 1988-1990.
Ängs- och betesmarksinventeringen, Länsstyrelsen 2000-2004.
Riksintressen för naturvård, områdesnr. NRO 07012a.
Naturvårdsprogrammet, Länsstyrelsen 1989, områdesnr. 22 b.
Våtmarksinventering, Länsstyrelsen 1987, objektnr. 04E6B06.
Naturvårdsverket: Vägledningar för myndigheter
(<http://www.naturvardsverket.se>)

Handläggare:
Liselott Nilsson

Bilagor

Bilaga 1. Information om Natura 2000
Bilaga 2. Naturtypskarta

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

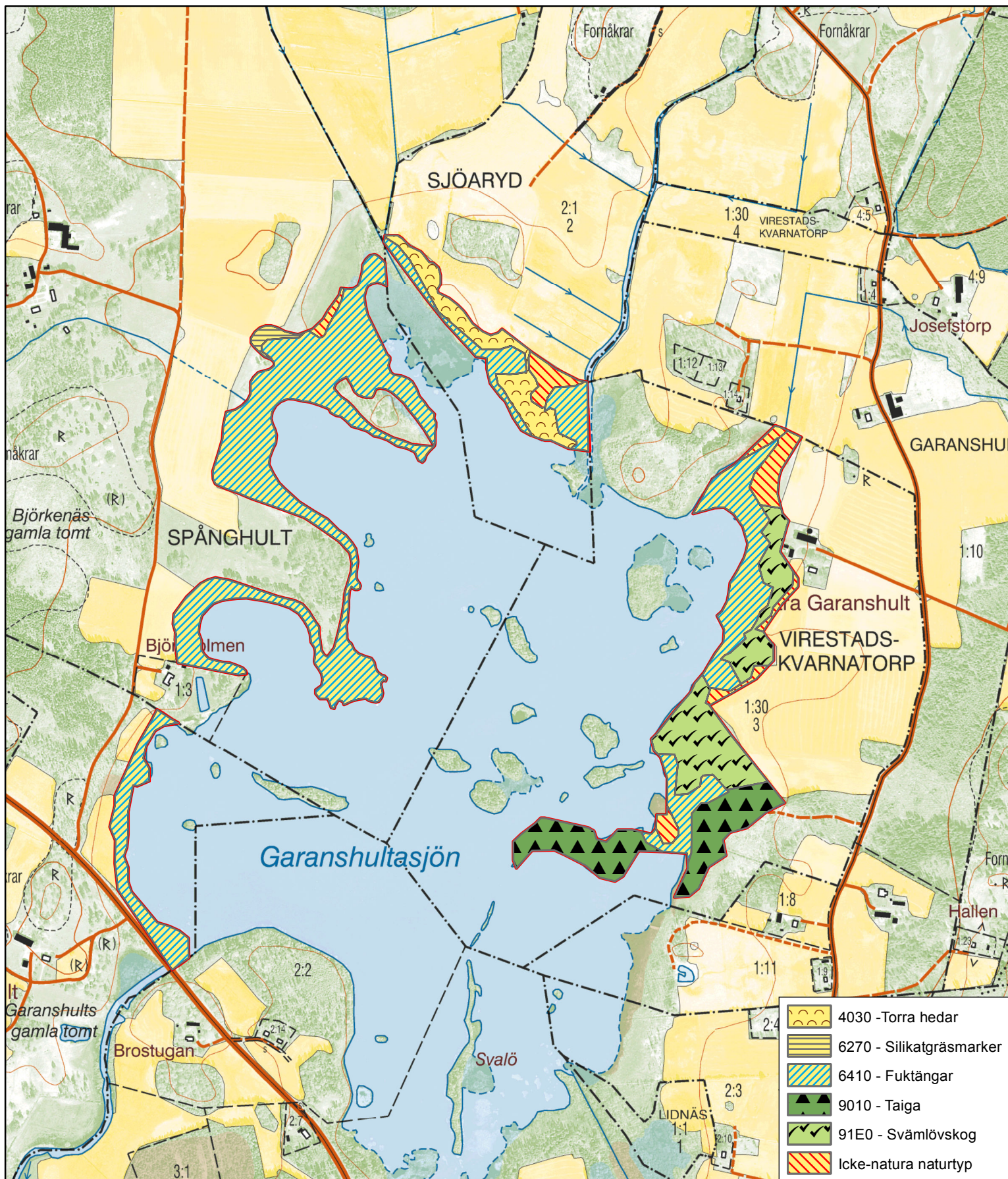
Information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linje, punkter.)

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

Natura 2000-området

Strandängar vid Garanshultasjön - SE0320179

Bilaga 2

0 125 250 500 meter

1:10 000

LÄNSSTYRELSEN
I KRONOBERGS LÄN